

ДЕЯКІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ АКТИВАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ

*ВОЗНЯК Г.В., Д.Е.Н, С.Н.С.,
ДУ «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М.І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ»*

Спроможність місцевого самоврядування, а отже і сталий поступ територіальних громад, залежить від матеріально-економічних можливостей, суттєву роль серед яких відіграють підприємницькі активи, позаяк вони слугують не лише джерелом зростання надходжень до місцевих бюджетів, але і інструментом зменшення міграційних потоків працездатного населення, а відтак і засобом покращення якості життя мешканців громад.

Військове вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року обумовило виникнення соціально-економічної та гуманітарної кризи в Україні, нові виклики, ризики та проблеми, серед яких: фізична втрата активів, знищена інфраструктура, промислові, комунальні підприємства, освітні та медичні заклади, комунальні мережі, розрив ланцюгів вартості тощо. І це все на фоні і без того великих економічних проблем, обумовлених поширенням пандемії в Україні та світі.

На кінець березня 2022 року війна завдала збитків економіці України з урахуванням втрат цивільної інфраструктури, ВВП та інвестицій понад 564,9 млрд дол [1]. За попередніми підрахунками експертів [2] тільки за місяць війни економіка України втратила 30-50 % виробничих потужностей. Порушено економічні зв'язки між регіонами, знищено фабрики і заводи, залізниці, склади, житловий фонд, комерційна нерухомість, соціальна інфраструктура (школи, лікарні) логістичні центри тощо. Падіння економічної активності 30-50 %, обумовило зростання фіскального дефіциту (скорочення податкових надходжень на 80 %). За оцінками Мінекономіки та KSE втрати активів підприємств сягнули 129 одиниць на суму 3658 млн \$ [3]. 86 % українських підприємств зменшили чи зупинили свою діяльність. Невтішні прогнози від Світового банку (за умов значної невизначеності та ризиків) вказують на те, що ВВП України у 2022 році може впасти на 45,1 %, порівняно із попереднім роком, інфляція сягне 15 %, а подальше падіння економіки залежатиме від тривалості та інтенсивності війни [4].

За таких умов всі громади суттєво різняться умовами існування, викликами, завданнями, які ставляться перед ОМС та мешканцями. Громади в тилу - це розселення внутрішньо переміщених осіб (ВПО), забезпечення їх життєво важливими послугами, гуманітарні хаби та допомога фронту тощо. Натомість, громади в зоні бойових дій (чи навіть окупації) основним завданням мають вижити, забезпечити, наскільки можливо, роботу комунальних служб, прифронтові території слугують «транзитним хабом» для ВПО, які вимушено залишають домівки, втікаючи на захід чи за корон.

В ситуації, що склалася, ключовий виклик перед територіальними громадами на сьогодні – це війна і переформатування їх економік на «рейки воєнного стану». Очевидним є і те, що попри низку швидких заходів Уряду щодо фінансової підтримки малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стану, в найближчій перспективі не варто очікувати особливих інвестицій від держави, а ті які і будуть, скоріш за все стосуватимуться релокації виробничих потужностей підприємств. На часі стабілізація економіки, забезпечення економічної стійкості, відновлення роботи підприємств, реанімація малого і середнього бізнесу на тих територіях, де це є безпечним і можливим, а відтак можна вести мову про відшукування додаткових внутрішніх резервів розвитку територіальних громад, в тому числі через підвищення ефективності управління активами.

Інший аспект, на якому варто акцентувати – це доцільність проведення хоча б наближеної оцінки збитків/руйнувань інфраструктури, активів (кількісну, якісну і ін.). Звісно, що достовірна можлива після перемоги, але без цього не можна ні забезпечувати життєдіяльність, ні робити короткострокові прогнози, ні планувати поступ, не говорячи вже про потребу в фінансовій допомозі з-за кордону чи плануванні обсягів суми допомоги від Уряду на відновлення пошкодженого чи втраченого майна. Тому, облік збитків, облік активів і т. д. – першочергове завдання, яке стоїть перед громадами, особливо тими, які після деокупації.

В підсумку варто зазначити, що в умовах війни, яку нав'язала нам Росія, загострилась низка викликів, ризиків та проблем, які торкнулися всіх без виключення територіальних громад (міських, сільських, селищних) України і які потрібно враховувати на майбутнє. Уже сьогодні є розуміння того, що соціально-економічне становище багатьох територій суттєво змінилося (порівняно з минулим роком). Інший аргумент, який матиме вагоме значення при плануванні

розвитку громад – величезний наплив тимчасово переміщених осіб (ТПО) (наприклад, на захід України), а отже і зміна демографічної ситуації. Питання, яке потребує першочергової відповіді: яка частина ТПО залишиться? Скільки робочих місць буде відкрито? Як їх залучати в економіку громад? Які види діяльності відкривати і т. ін.

Література.

1. Україна втратила 564,9 млрд \$ через повномасштабне вторгнення Росії. URL: <https://hromadske.ua/posts/ukrayina-vtratile-dollar5649-mlrd-cherez-povnomasshtabne-vtorgnennya-rosiiv>

2. Нариси про відбудову України. URL: <https://voxukraine.org/category/voks-informue/>

3. Прямі втрати через руйнування та пошкодження цивільної інфраструктури, тільки ті, які задокументовані в публічних джерелах, за останній тиждень зросли на понад \$ 5 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/za-ostanniy-tizhden-vtrati-naneseni-vnaslidok-ruynuvannya-ta-poshkodzhennya-infrastrukturi-ukrayini-v-hodi-viyini-zrosli-na-ponad-5-mlrd/>

4. War in the Region. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/37268/9781464818660.pdf>

ДО ПИТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОГО БІЗНЕСУ

КАЛАМАН О.Б., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,

МАНДРИКІН Д.В., АСИСТЕНТ,

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Сучасне економічне середовище промислового бізнесу характеризується згасанням традиційних для вітчизняної економіки чинників зростання. З одного боку, ризики настання нової світової фінансової нестабільності зумовляють негативний тиск на кон'юнктуру сировинних ринків, що мінімізує потенціал державної участі в інноваційному вдосконаленні промислового сектору національної економіки. З іншого - інституційна та інфраструктурна недосконалість економічного середовища програмує низький рівень інвестиційної привабливості промислового сектора, закриваючи можливість фінансування дефіциту інвестиційних ресурсів міжнародним ринком капіталу. І, нарешті, з третього боку, структурування та глобалізація споживчих ринків тягне за собою